

Finansdepartementet

Leveres kun elektronisk

Deres ref.

Vår ref.

Oslo

20/5230

2021-12-10

Høringsuttalelse vedrørende bankenes tilbud av kontantttjenester

Innledning og sammendrag

Vi viser til Finansdepartementets høringsbrev av 2021-09-13 samt det vedlagte høringsnotatet som er utarbeidet av Finanstilsynet.¹

Finansieringsselskapenes Forening er interesseorganisasjonen for bl.a. banker som har spesialisert seg på forbrukerfinansiering. De fleste av disse bankene er etablert som rene nettbanker, og flere av dem har i dag ikke noe tilbud av kontantttjenester. Finanstilsynets forslag til regulering kan påføre disse bankene betydelige kostnader og mye merarbeid, men uten at dette nødvendigvis avhjelper det behovet som forslaget til regulering er begrunnet i. Forslaget gjør derfor krav på å bli kommentert.

Våre medlemmer omfatter banker som i dag tilbyr kontanthåndtering, og banker som ikke gjør det. Forslaget til regulering slår ulikt ut for disse. Vi gjør oppmerksom på at vårt største medlem, DNB, ikke støtter dette høringssvaret, men i stedet stiller seg bak Finans Norges hørings svar.

- Vi deler Finanstilsynets vurdering om at det bør være et landsdekkende tilbud av kontantttjenester i tråd med kundenes behov. Videre er vi enige i at tilbudet av kontantttjenester må dekkes med lavest mulig kostnader for samfunnet; dvs. for forbrukerne, som i siste instans er de som finansierer denne infrastrukturen.
- Vi mener imidlertid at utfordringen med redusert tilgang på kontantttjenester ikke bør løses ved å pålegge nisjebankene å utvikle, tilby, vedlikeholde og bekoste en infrastruktur for kontanthåndtering som deres kunder ikke etterspør. Vi kan heller ikke se hvordan den foreslåtte reguleringen vil avstedkomme et tilbud om kontanthåndtering i de områdene som i dag ikke har et slikt tilbud.

¹ Forslaget til forskriftsendring er sendt på høring av Finansdepartementet i egenskap av forskriftsmyndighet. Departementet har imidlertid i høringsbrevet eksplisitt bedt om merknader til Finanstilsynets høringsnotat. I dette brevet vises det derfor til tilsynsmyndighetens, og ikke forskriftsmyndighetens, forslag til regelendringer.

- Vi mener at utfordringen kan løses mer effektivt og rasjonelt ved at bankene som forslaget retter seg mot, blir pålagt å bidra i finansieringen av en infrastruktur for kontanthåndtering som møter samfunnets behov; fremfor at de samme bankene pålegges å tilby slike tjenester for sine kunder hver for seg.

Nedenfor har vi gitt en nærmere begrunnelse for våre synspunkter.

Bankene bør ikke pålegges å tilby tjenester som kundene deres ikke etterspør

Bankenes tjenestespekter er tilpasset et differensiert marked. De av våre medlemsbanker som i dag ikke tilbyr kontanthåndtering opplyser at kundene deres i svært liten grad etterspør dette.²

Videre er disse bankene gjennomgående «nr. 2-banker», i den betydning at kundene deres har en annen bank som sin hovedbankforbindelse. I den banken har de sin lønnskonto med tilhørende BankAxept betalingskort, de har sitt boliglån der, og via denne banken får de også dekket eventuelle behov for kontanthåndtering; enten dette skjer i filial, via minibank / innskuddsautomat eller via kontantttjenester i butikk.

Sammenholdt med en stadig mindre bruk av kontanter i samfunnet³, er det derfor grunn til å tro at «nr. 2-bankenes» kunder uansett ikke vil benytte seg av et eventuelt kontantttjenestetilbud fra disse bankene.⁴ Mrk. også at hvis tjenestene ikke brukes, øker også risikoen for at produktkunnskapen og kvaliteten på tjenestene ikke opprettholdes over tid.

I høringsnotatets pkt. 10 er dette sagt om forslagens konsekvenser:

Den foreslåtte forskriftsbestemmelsen vil medføre økte kostnader for banker som ikke tilbyr kontantttjenester i dag, samt for fremtidige banker som skal etablere seg i Norge og som ellers ikke ville tilbudt slike tjenester. Det dreier seg om kostnader til etablering, drift og vedlikehold av kontantttjenester, eventuelt kostnader for tilknytning til og bruk av fellesløsninger, samt ikke-pekuniære kostnader som risiko for tyveri/ran og hvitvasking. Omfanget av kostnadene vil avhenge av en rekke forhold, herunder hvilke løsninger for tilbud av kontantttjenester de etablerer eller slutter seg til, og om bankene allerede er tilknyttet NICS og BankAxept.

Økte kostnader kan påvirke prisen på tjenestene som tilbys kunden.

Finanstilsynet konstaterer altså at forslaget vil gi hhv. økte kostnader for de bankene som i dag ikke omfattes av reguleringen, mindre konkurranse i bankmarkedet som følge av færre etableringer, samt dyrere banktjenester; i alle fall for kundene i de bankene som pålegges nye forpliktelser.

Vi kan ikke se at dette er i forbrukernes interesse. Videre tilsier hensynet til både rasjonell bankdrift, samfunnsnytte og bærekraft at bankene ikke pålegges å utvikle ressurskrevende systemløsninger for

² En toneangivende forbrukslånsbank opplyser overfor oss at det er ca. 6-7 år siden sist de fikk spørsmål fra en kunde som ønsket å gjøre et kontantuttak.

³ Ref. høringsnotatet pkt. 4 der det fremgår at denne trenden er forsterket under korona-situasjonen de siste to årene.

⁴ Disse nisjebankene driver ikke betalingsformidling, og tilbyr i dag kontoer uten den funksjonalitet man forventer av en brukskonto. Det er først og fremst snakk om plasseringskontoer, der transaksjonene gjerne er av en slik størrelse at samfunnet ikke har noe ønske om at de gjennomføres ved bruk av kontanter.

tjenester som ikke faller inn under deres nåværende forretningsmodell, og som kundene deres heller ikke etterspør.

Problemet løses ikke med de virkemidlene som foreslås

I høringsnotatets pkt. 4 er den fallende etterspørselen etter kontanter i samfunnet illustrert med at 20 kommuner (samt Svalbard) i dag ikke har noe tilbud om kontantttjenester.

Vi kan imidlertid ikke se at dette problemet avhjelpes med det forslaget til forskriftsendring som følger av høringsnotatet. Vil det oppstå et tilbud om kontantttjenester i disse 20 kommunene (og på Svalbard) ved å pålegge nisjebankene et tilbud om kontantttjenester?

Uten en nærmere beskrivelse av hvordan denne utfordringen er tenkt løst i praksis, oppfatter vi den foreslåtte reguleringen som lite treffsikker.

Omfanget av bankenes ansvar for kontantttjenester bør reflektere den reduserte kontantbruken

Plikten til å tilby kontantttjenester er motstykket til den lovfestede eneretten bankene har til å ta i mot innskudd fra en ubestemt krets av innskytere.⁵ Sammenholdt med at kontanter fortsatt er tvungne betalingsmidler⁶, er det naturlig at Finanstilsynet foreslår å ta i bruk forskriftshjemmelen i lovens § 16-4 for å sikre et fortsatt tilbud av kontantttjenester. I denne forbindelse er det også naturlig at plikten til å opprettholde et kontanttilbud adresseres mot bankene.

Vi mener likevel at kravet til utbredelse av kontantttjenester må sees i lys av en samfunnsutvikling der kontanter brukes i stadig mindre grad. Både hensynet til anti-hvitvasking, digitalisering og nå sist også korona-situasjonen, har forsterket denne utviklingen.⁷ Dette er forhold vi mener departementet må ta med i sin vurdering.

Nærmere om vårt forslag til løsning

Vi mener en bedre løsning for å opprettholde et fortsatt tilfredsstillende tilbud av kontantttjenester er at bankene, ut fra størrelse, bidrar med finansiering til en slik infrastruktur. På denne måten kan de bankene som ikke har kunder som etterspør disse tjenestene slippe både å bli utstedere av BankAxept betalingskort (som neppe vil bli brukt) og å tilknytte seg NICS.

Den nærmere organisering av en slik løsning må utredes nærmere. Vår klare oppfatning er imidlertid at en slik modell vil gi lavere kostnader, og derved harmonere bedre med Finanstilsynets egen premiss i pkt. 9 i høringsnotatet:

Finanstilsynet legger vekt på at kundenes behov for kontantttjenester må dekkes med lavest mulig kostnader for samfunnet og innenfor de krav som stilles etter hvitvaskingsloven.

⁵ Dette følger av merknadene til finansforetaksloven § 16-4 i Prop. 125 L (2013-2014).

⁶ Kontanter er tvungne betalingsmidler iht. sentralbankloven § 3-5, og finansavtaleloven § 38 slår fast at en forbruker har rett til å foreta oppgjør med tvungne betalingsmidler hos betalingsmottakeren.

⁷ I 2020 utgjorde kontantbruken kun 3-4 % av det samlede antallet betalinger, ref. høringsnotatet pkt. 4.

Finansieringsselskapenes Forening står for øvrig til rådighet dersom Finansdepartementet ønsker å diskutere noen av de ovenstående punktene mer inngående.

Med vennlig hilsen

FINANSIERINGSSKAPENES FORENING

Christina Åhlander
Adm. direktør

Tom Slungaard
Juridisk direktør